

НЕДОЗВОЛЕНІ ТЕРМІНИ ЯК СКЛADOVA ЧАСТИНА ДЕРЖАВНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТИВ

Гребцова І. А.

*Науково-дослідний, проектно-конструкторський
та технологічний інститут мікрографії, м. Харків*

Терміни, визначені стандартами будь-якої системи, є обов'язковими для вживання. Перехід до української науково-технічної термінології зумовлений вимогами ДСТУ 1.5 та ДСТУ 3966.

У ДСТУ 3966 зазначено, що недозволені терміни набрано світлим курсивом з позначкою "НД". Наведемо кілька прикладів подібних термінів, вжитих у чинних державних стандартах, що належать до різних галузей.

Так, у ДСТУ 3994 є лише три терміни, заборонених для вжитку в нормативних документах, а саме: "8.16 **сильна хуртовина**; (Нд.: *снігова буря, буревій, завірюха*); 8.14 **заморозок**; (Нд.: *приморозок*); 8.19 **посуха**; (Нд.: *засуха*)".

До речі, у ДСТУ 2273:2006 (на заміну стандарту 1993 року) розробниками запропонована "позначка в круглих дужках світлим шрифтом "(Нр у нових Нд)" біля терміна-синоніма, набраного світлим курсивом, який означає, що цей термін використано в чинних нормативних документах, і тому його можна застосовувати у звітній документації, розроблюваній на виконання цих нормативних документів. Але цей термін не можна застосовувати, розробляючи новий нормативний документ. Наведемо кілька прикладів термінів, в яких враховано вимоги Українського правопису та ДСТУ 3966, а саме: "*автолабораторія пожежна*" рекомендовано замінити на "пожежний автомобіль-лабораторія", "*вогнегасник комбінований*" на – "вогнегасник скомбінований", "*рукавна затримка*" на –"рукавний утримувач", "*рукавне розгалуження*" на – "рукавний розгалужник", "*водозбирач рукавний*" на – "рукавний колектор", "*пожежне обладнання*" на – "пожежне устаткування".

У ДСТУ заборонені терміни становлять невеликий відсоток до всього загалу. Наприклад, із понад 530 термінів, наведених у ДСТУ 3321:2003, лише п'ять мають позначку "Нд", до речі, вони є кальками з російської мови: "**кресленник**, *креслення* (Нд); **вальниця**, *підшипник* (Нд); **корок**, *пробка* (Нд); **накривка**, *кришка* (Нд); **нарізь**, *різьба* (Нд); **урухомник**, *привід, привод* (Нд)". Звернімо увагу, що перекладаючи з російської мови термін "составная часть", треба вживати український відповідник "**А.11 складник; складова частина**".

Отже, розробляючи нормативні документи, потрібно уникати вживання термінів з позначкою "НД".